

M. RICCO KRAJ VRSARA (ISTRA, HRVATSKA) – POVIJEST DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Klara Buršić-Matijašić
SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
Filozofski fakultet
Pula
Hrvatska

kbursic@unipu.hr

RAT-ROPH

Roman Age Transformation and Reuse of Prehistoric Settlements

(RIMSKODOBNE PREOBRAZBE I PONOVDNA UPORABA PRAPOVIJESNIH NASELJA)

Projekt financiraju:

- ▶ Hrvatska zaklada za znanost – HRZZ
  - ▶ Općina Vrsar
  - ▶ Montraker d.o.o. Vrsar
-
- ▶ Trajanje: 1. srpnja 2014 – 30. lipnja 2018.
  - ▶ voditeljica prof. dr. sc. Klara Buršić–Matijašić

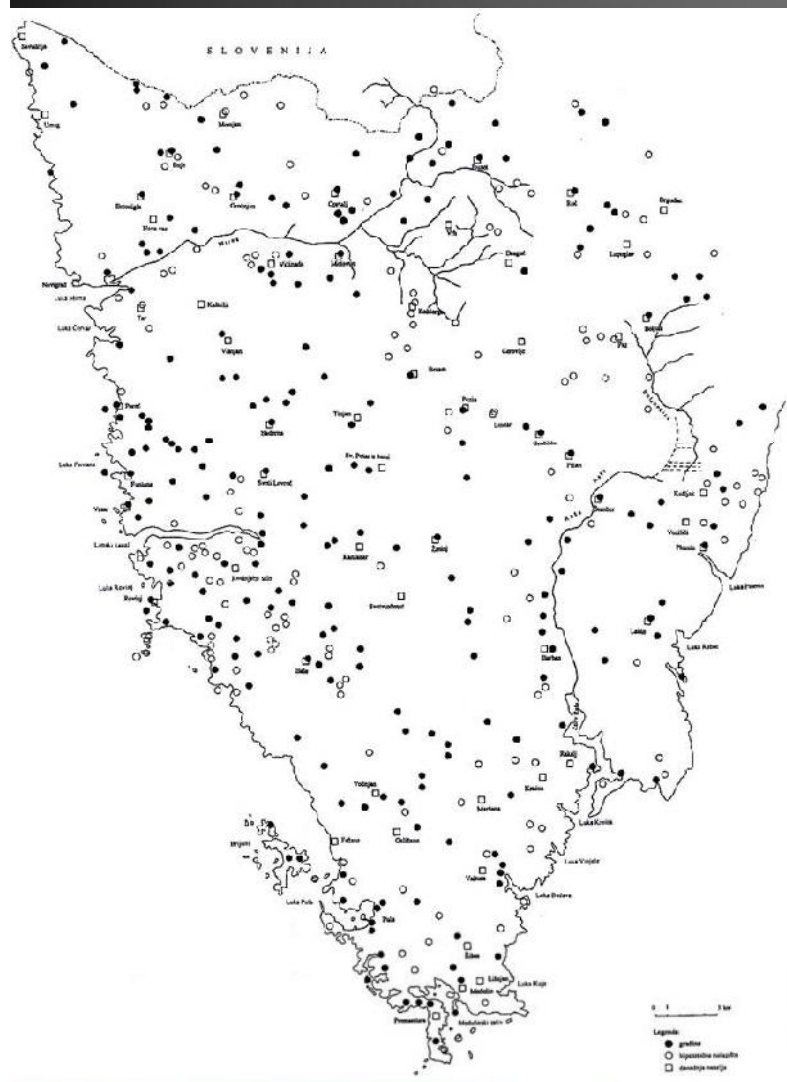

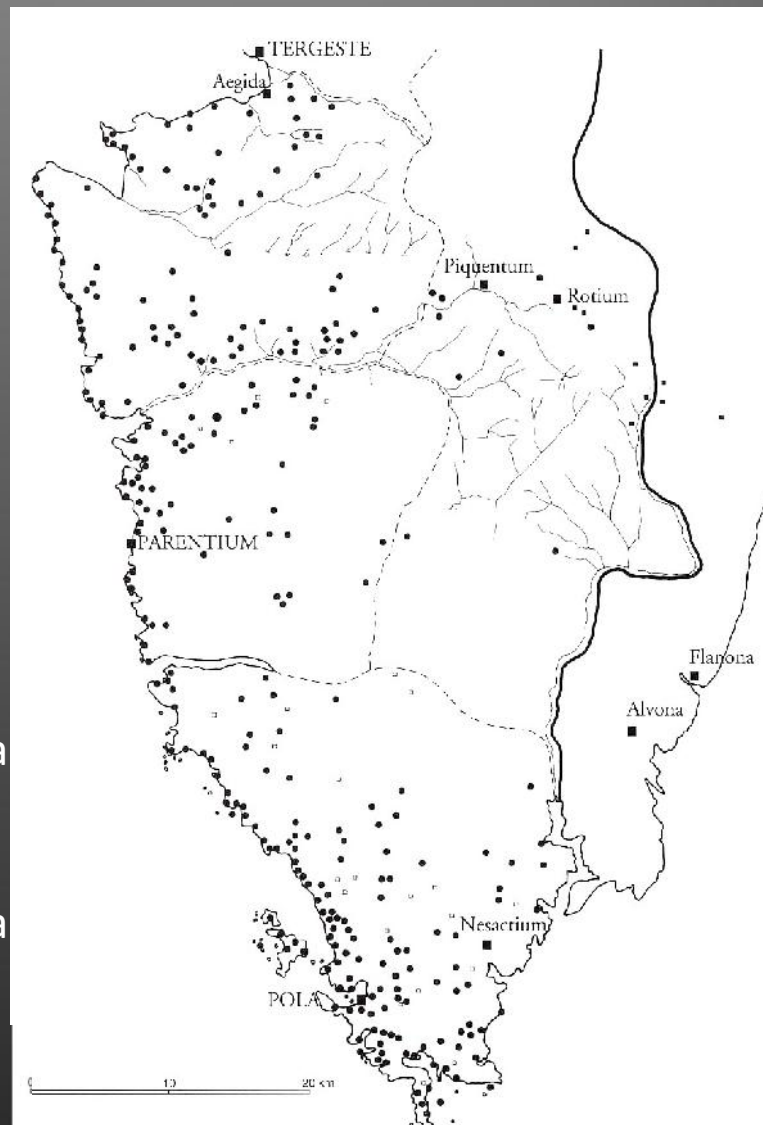
Prapovijesne gradine oko 450

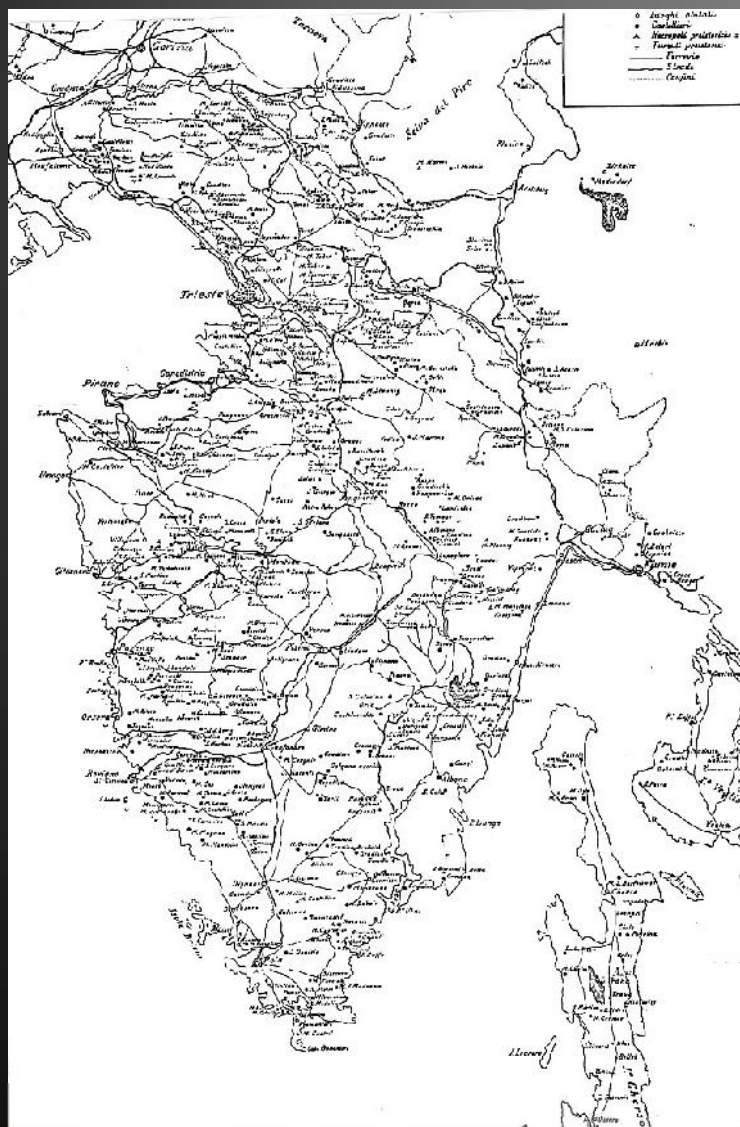

oko 85% gradina
napušteno

oko 15% gradina
ima tragova
naseljenosti u
rimsko doba

Rimske rustične vile oko 400

CARTA TOPOGRAFICA
 DEI
CASTELLIERI PREISTORICI
 DELLA
REGIONE GIULIA
rilevati e disegnati
 dal
DOTT. CARLO MARCHESETTI

Scala 1 : 300 000

- o Luoghi abitati
 • Castellieri
 A Necropoli preistoriche a tombe piane
 + Tumuli preistorici
 — Ferrovie
 — Strade
 - - - - - Confini

Marchesetti 1903.

oko 54. pr. Kr.: *Colonia Iulia Tergeste*

oko 45. pr. Kr.: *Colonia Iulia Parentium*

oko 45. pr. Kr.: *Colonia Iulia Pola*

Tabula Peutingeriana,
Lago – Rossit 1981

del M. Seni e del M. Scander (284 m.) nelle vicinanze di S. Giovanni di Sterna, quello di Montauro (272 m.) presso Mondelbotte, quello di Bercich (349 m.) e del M. Glaviza (373 m.) presso Montreo, con vallo bene conservato, quello del M. Glavovaz (377 m.) a settentrione di quest'ultimo, quello di Cerneca (237 m.) presso Visignano, quello spazioso di Moncitto, di S. Maddalena, di Rosgnac (214 m.) e del M. Cadum (376 m.) nei dintorni di Raccotola.¹⁾

A mezzogiorno di Parenzo, oltre al già nominato di S. Angelo ed a quelli delle Mordelle su due eminenze adiacenti un po' più basse (93 m.), al piccolo castelliere di Bejachi (86 m.) ed ai tre bellissimi de' Pizzugghi (108 a 110 m.), giacenti due chilometri più oltre, di cui uno a triplice cinta, i quali diedero sì largo contributo colle loro ricche necropoli,²⁾ noi ne incontriamo parimenti un numero considerevole, così uno assai deteriorato sulla Punta Brullo (37 m.), uno a Monghebbio (82 m.) egualmente alterato da fabbriche posteriori, un altro al M. Martuzol (112 m.), uno a Montisana (150 m.) presso Dracevaz, uno un po' incerto al M. Glaviza (150 m.) a sud di Sbandati, uno al M. Dodin (181 m.) ed uno al M. Maggiore (189 m.) tra Geroldia e S. Lorenzo del Pasenatico, uno grandissimo al M. Corona (328 m.) ed uno ancor più vasto a Corridico (303 m.), entro cui giace l'omonimo villaggio, uno a Gradistie (243 m.) presso Villanova di Leme, uno al M. Ricco o di S. Martino (80 m.) con vallo megalitico presso Orsera ed alcuni altri lungo il canale di Leme, di cui si parlerà in seguito.

Come a settentrione il distretto di Parenzo viene chiuso dalla valle del Quietò, a mezzogiorno è il canale di Leme che ne segna il confine, formando un fjord lungo ben sette

¹⁾ Forse anche al villaggio di Castellier eravi una stazione preistorica, come la farebbe arguire il nome. Per altro nè io nè il Prof. Calegari, che diligentemente esplorò il distretto ed al quale vado debitore di parecchie preziose indicazioni, potemmo accertarne l'esistenza. Andò probabilmente distrutto coi lavori agricoli.

²⁾ Sulle scoperte fatte nelle necropoli di questi castellieri diede un'esauriente relazione il Dr. Amoroso negli Atti e Memorie della Società Archeol. Istr., 1889, p. 225, con 10 tav.

Marchesetti 1903

JADRANSKI Z B O R N I K

PRILOZI ZA POVIJEST ISTRE, RIJEKE, HRVATSKOG PRIMORJA
I GORSKOG KOTARA

VI

RIJEKA — PULA
1966

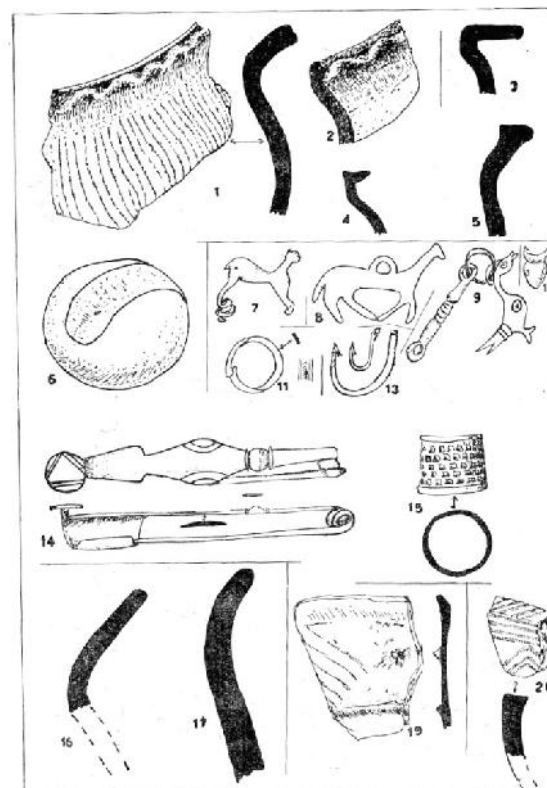

TABELA VI

330

18. Uspomera na antičku vilu. Bili su se ostaci sačuvali na Gavranovom vrhu, sčuvala se u nazivu polja sjeveristočno od brežuljka alla villa. Vrsarani ostatke antičke arhitekture označavaju s atributom rleco.

19. Novo sagrađeni bazen za vodu namjeravalo se postaviti na položaje antičke cisterne. Intervencijom Kom. zavoda uspjelo se toliko da je novi bazen postavljen nešto južnije od cisterne. Kopanjem za bazen utvrđena su dva sloja arhitekture: jedan stariji — antički i drugi mlađi — kasnoantički. U suhi rizičvina pod gornjom slojem nađeno je mnogo u omaka koja je bila obopira stilskim kameno-rističvima klasičnog fresko slikarstva. Na jugozapadnom uglu bazena uništen je pod od opeča složenih u obliku ribljih kostiju. Pred ulazom u bazen sa sjeverne strane uništen je pod od mozaika složen od crnih i bijelih kockica, vrlo kvalitetan. U iskopanom rovju sa sjeveristočne strane uništene su stepenice i nešto dalje jedan zid. Zidovi se vide na mjestu brežuljka s južne strane prema usjeklini kamenoloma. Rasuđujući prema starijem sloju arhitekture i brzinama keramike terrae sigillatae i terrae nigrae, prethistorijska građina bila je naseljena u periodu kasnog željeznog doba i antička je vjra na njoj podignuta za vrijeme rimske okupacije zapadne Istre. Da negacija arheološkog objekta bude vrše, kopanjem jama za betonske stupove ograde bazena uništavani su zidovi i podovi od mozaika antičke vile. Sa samim troškovima ograde moglo se istražiti i konzervirati ostatke vile, osim to zidove cisterne sa svodovima, koji bi tek tada bili zanimljiva atrakcija Vrsara, turističkom mjestu u razvoju.

Zagreb-Stenjavac, Susedgrad,
Hrvatska, istraživanja 1897.,
1. st., (GREGL 1989, T. IV, 1,
str. 18).

Rimski republikanski denar, srebrni:
Caius Allius Bala, 92. godine pr. Kr.

